

Pustošení krajín za nynější války.

PRO POKROK UPRAVIL

OTAKAR CHARVAT

VÁLKA, ať jakékoliv byly její příčiny a důsledky, byla vždy proti zájmu lidskosti. V každé válce došlo k spustošení měst, vesnic a celých krajín a k zničení práce plyných lidských rukou za celá desetiletí. Ale dynastické války evropské v minulých stoletích, kterých zaznamenává historie takové množství, nevyrovnaly se v ničivosti válce přítomné. Vykvět několika národů zahynul na rozdílných bojištích evropských a celé kraje spustošeny byly ničivým války krokem. Spaleniště v Paříži, severní Francii a Belgii a spustošení osady v Srbsku a na Černé Hoře jsou neklamným důkazem, jak v přítomné válce dlo zkázy je dokonale.

Války minulosti, třebaže mnohé z nich také znamenaly vypalenou a zničenou celých krajín, nezanášely po sobě tak těžko zahraditelných stop jako boje, které v době přítomné odhánějí se na evropských bojištích. Panovníci zjednáli si nepostupněji muže, jaké mohli získati a vyvoječili je v umění válčení. Byli to pravděpodobně malý zlomek tělesného vykvětu národa. Když tyto panovníci čítili se dosti silnými, vyzvali některého sousedního panovníka k válce. Vedly se války povětšinou k vůli záboru území k vyvojevání války mády se snadno. Války nebyly tak nekladným dějem jako nyní a nikdy nepodlehlo sobě ani malá část vysokého procenta možského obyvatelstva země jako v době přítomné. O to mělo být bojovníci, nehráli často velkou úlohu.

Pravděpodobně k boji vyvolána byla nějaká rozvaha. Armády rozložily se na ní a připravovaly se k boji. Po té odešly na sebe vojáci meči, pikány a cepy, ale toho jaké zbraně v které období byly v oblibě a pravděpodobně v několika hodinách boj byl rozhodnut. Vítězové spěchali po té do nějakého blízkého vchodu. Kostela a zde nechali sloužit slavně "Te Deum" na poděkování za vítězství. Války minulých dob jsou v poměru k nynější válce poměrně sarvátkami, srážkami předních strážů. Bylo také hodně mrtvých a raněných, ale počet jejich nebyl se srovnati s obětmi přítomného gigantického zápasu.

K plnění v minulých válkách také docházelo. Majetková práva venkovana a možnost byla často porušována veteřem. Celá města a rozsáhlé krajiny často vydrány byly v plný vítr vojenským vojskem rozloženo po vesnicích, bralo dobytek i jiné zásoby, ale na pokojném obyvatelstvu jenom v řídkých případech se ustřilo.

Byly války zlé a kruté, ale během roku anebo dvou zmizely stopy po válce a cestující tmito krajínami nemohli ani poznati, kde došlo k boji. V pustošení a ničení nevyrovnaly se války minulých dob válce přítomné. Musí být pamatováno, že v těch dobách bylo mírně spojeno s velkými obtížemi. Nebylo to nástroj ničivosti a mohl být poboren hrad, zámeček anebo město, vyžadováno to velkou prací. Když v minulosti nějaký krvežíznivý nepřítel pochodoval u kola katedrál města Remes v severní Francii, jisté by jej ani nepovolili vzít si práci se zničením této slavné hymny z vytesného kamene. Neměli tehdy močnyých vchodových stříl, které mohou konat práci ničivosti na dlouhou vzdálenost.

Dnes katedrála v Remes, ten to nádherný květ gotické architektury je ruinou, která již nikdy nemůže být pozvednuta k bývalé své starostavské kráse. A celé Fládry a severní Francie jsou plny plošin chrámů, které přestaly válebně bouřit minulých století, ale nemohly obstati před ničivostí vpádu v roce 1914. Hude jisté pamatováno, že v době kdy Evropa stála se krvavou a pospíchala do zbraní, jeden panovník prohlásil, že Bůh povolal jeho lid do boje a že jdu se tudíž na svatou válku.

Francouzští venkovana dneska nejsou příliš interesováni v otázkách politických a národohospodářských panátek, jejichž stáza

BULHARSKÝ KRÁL NA NÁVSTĚVĚ SVÝCH SPOJENCŮ

Kráľ bulharský, Ferdinand (1), jeho premiér, Radostayov (2), arcivévoda rakouský, Bedřich (3), a generál Jekow na návstěvě v rakouském hlavním vojenském staně. Tato fotografie, jež právě došla do Ameriky, ukazuje arcivévodu Bedřicha při schůzce s bulharským králem v vlaku a doprovázejícího jej k rakouskému vládnímu vojenskému staně.

tomná válka. Před nimi nabáza se velká skutečnost, že jejich kostel byl zničen. Jak těžce tato lidu nesou ztrátu těchto svých kostelů, pochopí jenom ten, kdo žil v těch to vesnicích a poznal způsob jejich života. Vízka jejich kostelů byla jim jakýmsi druhem majáku, když vraceli se domů z práce na svých polích. Stál uprostřed osady a kolem něho obývali byla skupena jako stádo. V oblibě tohoto kostelika dívky venkovany byly křteny a oddávány. Na jeho brázdě otavě a úředově po celé generace míchali svůj prach s pudem Francie. Bylo to velké společenské středisko osady v pravém slova toho smyslu, místo, kde všichni lidé shromažďovali se v právních bratrstvech a rovnocennosti.

Zničení takového kostela z toho důvodu znamená velkou ránu pro francouzské venkovany. Vesnice připraveny byly o svůj pěkný vzhled. Zničeny byly chrámy, které venkovana milovali zvláštní láskou. Venkovana tyto cíti, že nebylo žádných příčin k zničení toho, s čím stouli celým svým životem.

Od anglického kanálu až k švýcarským hranicím je zničený pruh země v podobě obrovitého S. Je více jak 300 mil dlouhý a od patnácti do třiceti mil široký. O jednotlivé krajiny sváděny byly tuhé boje a pustošení bylo stále dokladnější. Boje o jednotlivé vesnice u Verdunu v přítomné době poskytnují nám ukázkou, jak vísavé boje se o každý domek. Je přirozeno, že po té, kdy boje jsou skončeny, nezůstane téměř kamen na kamen a z bývalých kvetoucích osad jsou hromady rannu a popele. Při velkých proviněch se slavnou minulostí Fládry, Artois, Picardie, Champagne a Lotrinsko je zničeno. V této krajině nezbývá mnoho, než ruiny, když vlna veteřů se přesun přemáha. Na této půdě od podzim v roce 1914 sváděny byly boje tak kruté, že bitvy u Waterloo a Gettysburgu zdají se v porovnání s nimi nepatrnými sarvátkami.

Válka většinou obyvatel nevidela, mla si hráz vyložených az po té kdy vlna veteřů se pohybuje přes jejich osady. Bylo jim rozeno, že neporupitelé byl obrazena vlna zastavena, ale to znamenalo mnohým skutečností, že nabězeli se bez domova. Války krok zemi jejich vesnic dříve, než mohli si uvědomiti, o co se vlastně v přítomné válce jedná.

Po mnoho minulých dob bylo ustáleným zvykem poslati jistý počet mužů k usoljích starých, pánů do Haagu, kde jednalo bylo o nějakých pravidlech a stanovách, která měla být zachována při vráždění lidí ve velkém a době ve dne války. Mezi jinými bylo také ustanoveno, že práva a majetek zemřelých lidí na válce se nepodléhají jejich, mají být střetena, a že děla nepřítel nikdy nemají být obrázcena proti neopracovanému městu. Bylo by zajímavé, kdybychom došli k takové dohodě ze severní Francie o německém třetího opatření.

Pustosen ve velkém má války činěk na celý národ. Jestli pravdu, že jenom část Francie byla zničena a spustošena, ale německé tohle celé francouzské národ. To mohlo by býti ponezením pro ty Američany, kteří jsou toho náhledu, že množství útok na přísta víšně při Atlantiku nemohl by mti německ na pseniá pole velké ho zápasu a kteří mají za to, že po té, když nepřítel odhazen bude od naseho pobřeží, lidé ihned tak jako bylo po válku. Ale jenom dech moderní války je neuvěřitelně a tyčím a měsíci dříve, zaměří stříly, které nikdy nemohou býti zadrženy.

Jak již svému povědomí nelo to tím vztáček také. Před stalety byla válkami od civilisovanéjší dí se vubov mluvíti o vydravení se válce, než v době přítomné. V roce 1913 se vstalo, že válka válka a které panovníci a zárodek hospodářské občy zemi vydrány jsou v plen, není možností. Věřte se v možnost diplomacie a mlydo se sietna o lidově, která byla vyvoena.

ni v malé odvraceni války. Ale rok 1914 poměl nás, že síla diplomacie je nepatrnou. Válčný požár vzplnil tak rychle, že budilo to úžas na této straně oceánů. Videl jsem, že není jedno zákona než zákon síly. Jistý americký korespondent popsal scén v katedrále v Remes po té, kdy německá vlna byla zaháněna zpět od Marne k Aisne. Poškozený vntrek velkého chrámu byl vyklizen a lavy raněných zajatců byly rozloženy po podlaže. Na jejich tělech různobarvá okna tvořila červené, modré a zelené skvrny. Tabulky tyto byly značně poškozeny. Jenom nálokerů z nich zůstala celba. Tabulky tyto nemohou býti nikdy nahrazeny jezo mačou vyráběni barveného skla onoho druhu, bylo zřetelné pro svět spolu s tajemstvím o mí chání barvy, které zmlí vlášti malíři.

Raněný důstojník s ovlázanými rukama procházel se lodí chrámu a vrazil pojednou do jiného obyvka. Podařilo se mu ustát tělo sozmi, že vrazil do kůže.

"Odpusťte, otče," řekl německý francouzsky. "Odpusťte, můj otče, jsem slepý." S velkou písní konal o mla to býti modlitba. A slunce loskovalo na rozbitých ruždobarvených tabulkách chrámu vysoce vydrálo na vzduchající ranně lesy podivných barev. Po druhém byl na sebe chytka při tom podiván. Zprvu rozdílel se čto věk po chárám, proměněm v ne mocnou s údivem a po té bylo mu tesknou a smutno, div, že se neroz pláhal jako oběť...

ANGLO RUSKÁ KAM-PAN V TURECKU.

Není dosud všeobecně známo, jak důležitou je budoucnost Mesopotamijsko pro Angličany a proto nebylo možno odhadnouti, proč anglická kampan v této zemi se vyvinula do záměrných rozměrů. Od dob Napoleonských anglický vliv a zájmy byly srovnovanými od Bagdadu až k Perskému zálivu a bylo to jediné v těch míst, kde německý vliv oběhnutí byl úspěšně zatlačován.

V době panování královny Viktorie Anglie nadázata se ve válce s Persií a vyslala svoje vojsko do Buhíro, aby odhájila svoje práva. Od těch dob Anglie konala poli opzí službu v Perském zálivu, potlačila přístup v těchto místech a neměla bezpečným místu, která byla nebezpečna pro oběhnutí loďstva. Před válkou anglické parníky konyly pravidelné cesty po řece Tigris k Bagdadu, jež se stře distem kamovanním oběhodu s Persií.

Vývozem oběhodu tohoto místa byl v roce 1912 skoro 819.000.000 a nabízel se téměř úplně v rukou oběhodu z Anglie anebo Indie. Německo přivlézlo sem svého zboží v ceně 8.000.000 korun. Basra město, nabízel se dále na řece sjezdží ročne 75.000 tun datlí, které stojí ročne 82.000.000. Má také velká vývoz oběhodu s pseničím.

Zaváděním bylo částečně provedeno před válkou v okolí starozního města Babilonu pod řízením průběhu anglo indického území ra. siru Wilhelma Willenke. Na

klad na toto zavodnění byl odhadnut na \$105.000.000 a mělo jim býti 2.800.000 akrů pozemku přivlečeno k velké produktivnosti. Z toho je jasno, že zájmy Anglie v této zemi jsou značné. Vedle toho anglická vláda krátce před válkou investovala \$10.000.000, aby získala kontrolu v anglo-perských olejových polích, která jsou hlavním pramenem topiva pro její loďstvo.

Během posledních let Persie upadla v rozklad. Politicky země je chorobnější, než "nemocný muž na věchodě." Když byla uznávaná velká německá touha po utvoření močného východního panství v Mesopotamii a Persii, které znamenalo by vážné ohrožení Indie, Egypta a ruského východu, Anglie a Rusko vedly v dohodě a utvořily jakýsi druh vlastní Monroeovy doktriny. Prohlásilo se, že severní Persie má se nadržati pod ruským vlivem a jižní pod anglickým vlivem. Obě tyto mocnosti uznávaly, že silná vojenská mocnost, jako je Německo, trvale ustanová v Bagdadu, znamenala by ohrožení jejich východního panství, a obě byly připraveny učiniti toto rozšíření německého panství příčinou války.

Před několika lety uvědomila Anglie Německo, že krajina mezi Bagdadem a Perským zálivem náležá se pod její vlivem a že pokus o rozšíření německých železničních linií dále na jih, může býti příčinou k válce. Císar Vilém ale tehdy nemechal se odvážiti od svých smí o velkém východním panství toto anglickou opozici a plánoval dále. Jednalo se mu tehdy především o průchod skrze Balkán.

V době, kdy Rusko a Anglie dočily dohody mezi sebou ohledně Persie, nemohly se v poměru tak přátelským, jako nalézají se nyní. Aby jedna z těchto mocností nemohla získati východ nad druhou, došlo mezi nimi k dohodě o utvoření perského četnictva v počtu asi 6.000 mužů, jehož důstojníky měli býti neutrálové. Za důstojníky pro toto četnictvo zvolily obě země Švédy.

Při zahájení přítomné války nepřáteli si ani Rusko ani Anglie, aby Persie přivedena byla do ní. Ale německý vyslanec v Persii měl o této věci zcela jiné náhledy. Podarilo se mu získati pro sebe švédské důstojníky četnictva a částečně tímto prostředkem a částečně prostřednictvím tureckých agentů byl způsobena revoluce v severní Persii proti ruskému panství. Náboženství nemá co činiti s tímto nesrozuměním v Persii.

Turecká vojska vstoupila do perského Kurdistanu a oznámila, že nadázají se na cestě k podrobení Indie a ruského východu, zatím co jejich krajane vyhodou Egypta. To byly poludinky, pomoci kterých Německo přimítalo Turecko k vstupu do války. Turci byli ochotni jim věřiti a nepochybně jim také věřiti. Německo sice dobře vědělo, že není možno toho docíleti, ale doufali Anglii a Rusku způsobiti nesnázou probuzením vzpoury v Indii, Egyptě a Persii.

Společnost zájmů v Mesopotamii veli Rusko a Anglii, aby vedly kampan v přítomném velkém měřítku. Bojiště v Mesopotamii může býti podružnější významu, ale vítězství v těchto místech značně oslabí německé tužby na blízkém východě. V spojení s tímto operacemi jsou operace v Persii a Armenii. Na počátku přítomné války Rusko vrho hlavní své síly proti Němcům a Rakušánům. Německo upozornilo Turky na skutečnost, že Rusko není připraveno k čelení útoku ze zádu a přimělo je k prohlášení války. Turci soustředili z toho důvodu hlavní svoje síly v okolí Erzerumu.

Rusko ale rychle uznávanalo nebezpečí a vyslalo na Kavkaz všechna vojska, jež v té chvíli mohla postrádati na jiných frontách. Ruská vojska připravila tureckému vojsku několik porážek a nyní již jejich rychlý postup do vnitra Armenie je nejlepší svědectvím o tom, že síla tureckého vojska byla u Erzerumu zlomena. Vojenská situace je v blízkém východě v přítomné době pro Rusko a Anglii nadějnou a to přirozeně míní o bavy o osud Indie a Persie.

FRANCOUZOVÉ, ZAJATCI V PRUDKÝCH BOJÍCH U VERDUNU.

Obrázek náš, poslaný z německých linií ve Francii, ukazuje jistý počet Francouzů, kteří zajati byli v boji u Verdun. Vojáci nalézají se na pochodě do tábora zajatců.